

абсолютні звороти, до складу яких входить персоніфікація, у перекладі можуть замінюватися іменниковою синтагмою, може відбуватися конверсія, що супроводжується лексичними замінами, а також перетворення на атрибутивне словосполучення.

Результати проведеного аналізу показують, що розглянуті у цій статті словосполучення виходять за межі існуючого у перекладознавстві визначення персоніфікації як поєднання неагентивного іменника-підмета з дієсловом-присудком, що зазвичай використовується на позначення дії, виконуваної живою істотою, тобто, предикативного типу персоніфікації. Хоча помітно, що подібні структури пов'язані із основним предикативним типом, і їх можна розглядати як похідні від нього. Беручи до уваги такі словосполучення, зауважимо, що персоніфікацію як засіб структурування речення слід розуміти як приписування неживому іменнику предикативної ознаки, характерної для живого, яка може міститися у дієслові присудку, неособових формах дієслова (дієприкметнику, герундію, інфінітиві), віддієслівному прикметнику, тобто в тих частинах мови, які у своєму значенні містять предикативну ознаку.

Література

- Бласко Ібаньес В. Хатина / В. Бласко Ібаньес; пер з ісп. В. Самійленко. – К. : Дніпро, 1967. – 142 с. *Борхес Х.Л.* Алеф // Алеф. Прозові твори / Х.Л. Борхес; пер. з ісп. В. Шовкун. – Х. : Фоліо, 2008. – С. 361–375. *Борхес Х.Л.* Безсмертний / Х.Л. Борхес; пер. з ісп. Ю. Покальчук // Всесвіт. – 1976. – № 2. – С. 27–37. *Гарсія Маркес Г.* Сто років самотності / Г. Гарсія Маркес; пер. з ісп. П. Соколовський // Всесвіт. – 2001. – № 5–6, 7–8, 9–10. – С. 30–93, 3–67, 68–133. *Гарсія Маркес Г.* Хроніка вбивства, про яке всі знали задалегідь // Сто років самотності / Г. Гарсія Маркес; пер. з ісп. В. Шовкун. – К. : Видавничий дім “Всесвіт”, 2004. – С. 447–526. *Гомон Н.В.* Відтворення в українських перекладах іспанських буттєвих речень із персоніфікацією / Н.В. Гомон // Мовні і концептуальні картини світу. – 2012. – Вип. 38. – С. 159–166. *Гомон Н.В.* Відтворення іспанських речень каузативної семантики в українських перекладах / Н.В. Гомон // Вісник Запорізького національного університету. Сер. Філологічні науки. – 2010. – № 1. – С. 159–166. *Гомон Н.В.* Відтворення персоніфікації в іспансько-українському перекладі : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.16 / Гомон Наталія Володимирівна. – Київ, 2011. – 245 с. *Ісаакс Х.* Марія: Роман / Х. Ісаакс; пер. з ісп. Г. Філіпчук. – К. : Дніпро, 1990. – 252 с. *Калустова О.М.* Структурна персоніфікація як проблема перекладу / О.М. Калустова // Мовні і концептуальні картини світу. – К., 2004. – Вип. 10. – С. 218–225. *Карабан В.І.* Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми / В.І. Карабан. – Вінниця : Нова Книга, 2004. – 576 с. *Карпентьєр А.* Мандрівка до початку / А. Карпентьєр; пер. з ісп. Ю. Покальчук // Всесвіт. – 1976. – № 2. – С. 103–113. *Кортасар Х.* Аксолотль // Таємна зброя: Новели / Х. Кортасар; пер. з ісп. Ю. Покальчук. – К. : Дніпро, 1983. – С. 31–38. *Кортасар Х.* Вказівки для Джона Хоувелла / Х. Кортасар; пер. з ісп. Ю. Покальчук // Всесвіт. – 1981. – № 6. – С. 111–119. *Кортасар Х.* Загарбаний будинок // Таємна зброя: Новели / Х. Кортасар; пер. з ісп. Ю. Покальчук. – К. : Дніпро, 1983. – С. 26–31. *Кортасар Х.* Захоплений дім // Латиноамериканські повісті та оповідання / Х. Кортасар; пер. з ісп. М. Жердинівська. – К. : КМЦ “Поезія”, 2003. – С. 92–96. *Кортасар Х.* Ліліана плаче / Х. Кортасар; пер. з ісп. Ю. Покальчук // Всесвіт. – 1996. – № 10–11. – С. 119–125. *Села К.Х.* Вулик / К.Х. Села; пер. з ісп. П. Соколовський, А. Собуцький. – К. : Дніпро, 1979. – 214 с. *Швейцер А.Д.* Теорія перекладу: статус, проблеми, аспекти / А.Д. Швейцер. – М. : Наука, 1988. – 215 с. *Blasco Ibáñez V.* La barraca / V. Blasco Ibáñez. – Режим доступу : <http://www.franklang.ru>. *Borges J.L.* El Alef / J.L. Borges. – Режим доступу : <http://www.franklang.ru>. *Borges J.L.* El inmortal / J.L. Borges. – Режим доступу : <http://www.franklang.ru>. *Carpentier A.* Viaje a la semilla / A. Carpentier. – Режим доступу : <http://www.librodot.com>. *Cela C.J.* La colmena / C.J. Cela. – Режим доступу : <http://www.franklang.ru>. *Cortázar J.* Axolotl // Cuentos / J. Cortázar. – Habana : Casa de las Américas, 1964. – P. 135–142. *Cortázar J.* Casa tomada // Cuentos / J. Cortázar. – Habana : Casa de las Américas, 1964. – P. 3–9. *Cortázar J.* Instrucciones para John Howell / J. Cortázar. – Режим доступу : <http://www.franklang.ru>. *Cortázar J.* Liliana llorando / J. Cortázar. – Режим доступу : <http://www.librodot.com>. *García Márquez G.* Cien años de soledad / G. García Márquez. – Barcelona : Plaza&Janes Editores, 2000. – 495 p. *García Márquez G.* Crónica de una muerte anunciada / G. García Márquez. – Режим доступу : <http://www.franklang.ru>. *Isaacs J.* María / J. Isaacs. – Режим доступу : <http://www.librodot.com>.

УДК 81'37:811.13+811.161+811.124

ГОСУДАРСЬКА О. В.

(Київський національний лінгвістичний університет)

РОЛЬ МЕТАФОРИЗАЦІЇ У ПРОЦЕСІ РОЗШИРЕННЯ НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ (НА МАТЕРІАЛІ ВІДСОМАТИЧНИХ ТЕРМІНІВ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВ)

У статті розглядаються основи формування і розширення наукової картини світу. Визначаються принципи номінації французьких термінів, утворених шляхом метафоризації від соматизмів *nez, lèvres, bouche, oreille, oeil, joue*. Детальному аналізу підлягають варіанти їх перекладу українською мовою.

Ключові слова: наукова картина світу, вторинна номінація, метафоризація, відсоматичний термін.

Государская О. В. Роль метафоризации в процессе расширения научной картины мира (на материале отсоматических терминов французского и украинского языков). В статье рассматриваются основы формирования и расширения научной картины мира. Определяются принципы номинации французских терминов, образованных путем метафоризации от соматизмов *nez, lèvres, bouche, oreille, oeil, joue*. Осуществляется детальный анализ вариантов их перевода на украинский язык.

Ключевые слова: научная картина мира, вторичная номинация, метафоризация, отсоматический термин.

Gosudarskaya O. V. Role of metaphor in the process of enhancing the scientific picture of the world (based on somatic terms in French and Ukrainian). The article covers the basics of formation and expansion of the scientific picture of the world. It defines the principles of the nomination of French terms formed by means of metaphORIZATION from somatizations *nez, lèvres, bouche, oreille, oeil, joue*. The author analyses in detail the options for their translation into Ukrainian.

Keywords: scientific picture of the world, secondary nomination, metaphORIZATION, somatic term.

Когнітивна семантика на сучасному етапі її розвитку активно продовжує дослідження процесів категоризації понять і явищ буття в свідомості людини. При цьому особливий інтерес лінгвістів зосереджено на вивченні взаємозв'язків мови і мислення (І.О. Голубовська, О.О. Залевська, Й.А. Стернін, G. Fauconnier, M. Johnson, G. Lakoff, R. Langacker, L. Talmy, M. Turner та ін.), мови і культури (Л.А. Лисиченко, В.М. Мокієнко, О.О. Тараненко, С.Г. Тер-Мінасова, Т.В. Цив'ян, Ch. Fries, R. Lado, A. Wierzbicka) мови і ментальності (М.В. Жуйкова, В.В. Колесов, О.О. Корнілов, А. Paivio та ін.), спрямованих на відтворення загальної картини сприйняття дійсності представниками різних етносів.

На сьогодні у лінгвістиці склалася традиція розрізняти картини світу відповідно до характеру осмислення інформації людиною, зокрема релігійно-міфологічну (Н.Б. Мечковська, C. Lévi-Strauss), філософську (П.О. Кропоткін, F. Dornsief, R. Halling), художню (В.В. Красних, G. Lakoff, R. Pavilionis), наївну (концептуальну – В.В. Жайворонок, О.С. Кубрякова, Б.О. Серебренніков і мовну – В.І. Кононенко, В.М. Телія, L. Weisgerber), наукову (Г.В. Колшанський, О.О. Корнілов).

Якщо протягом ХХ ст. – початку ХХІ ст. фрагменти наївної картини світу доволі часто ставали об'єктом дослідження лінгвістів (Ю.Д. Апресян, М.М. Борисенко, Н.О. Зав'ялова, В.А. Маслова, Ц.Ц. Огдонова та ін.), то засоби відбиття продуктів наукового мислення у мові майже не вивчалися. Отже, **актуальність** цієї статті зумовлена, з одного боку, загальною тенденцією сучасних лінгвістичних праць до вивчення когнітивних феноменів, одним з яких є картина світу, а з іншого, – зверненням до питань взаємозв'язку мови і наукового мислення людини крізь призму мовознавчого та перекладознавчого підходів.

Мета статті – визначити способи розширення наукової картини світу носіями французької та української мов.

Завдання:

- охарактеризувати процес формування наукового світобачення та його відмінності від наївного сприйняття реальності;
- виявити засоби відбиття утворених понять наукової сфери на мовному рівні;
- проаналізувати принципи номінації французьких термінів, утворених шляхом метафоризації від соматизмів *nez, lèvres, bouche, oreille, oeil, joue*;
- зіставити французькі відсоматичні терміни із варіантами їхнього перекладу українською мовою;
- визначити роль метафоризації у процесі формування французьких і українських термінів.

Об'єкт дослідження становлять соматичні терміни у французькій та українській мовах.

Предметом аналізу є соматизми як засоби метафоризації у науковій картині світу представників французької та української лінгвокультур.

Кожна людина сприймає світ у своїй індивідуальній та оригінальній манері, але поруч з цим, у зв'язку із необхідністю підтримання спілкування з іншими членами людського суспільства і бажанням переймати їхній досвід, одночасно виступає носієм загальнолюдської свідомості, національної єдності, певного професійного кола тощо.

Еволюція суспільства передбачає поступове накопичування знань про місце свого існування, але внаслідок багатомірності світу окремий індивід і навіть ціле етнічне об'єднання, маючи доступ до пізнавальних здобутків минулих поколінь, здійснюваних шляхом спадковості, виявляються неспроможними до всебічного осягнення реальності. Представники певної спільноти людей членують навколишню дійсність подібним чином, створюючи у своїй свідомості відбиток доступних для пізнання граней цієї реальності, що отримав у науці назву *картина світу* (термін Л. Вітгенштейна та Й. Вайсгербера).

Результатом роботи членів певної людської спільноти є створення загальнонаціональної (або наївної) та наукової картин світу, що постійно еволюціонують залежно від змін у суспільному житті її представників. Неможливо аналізувати формування наукової картини світу без звернення до наївного способу мислення, що стало її базисом. Найвдалішим визначенням наївної картини світу, на нашу думку, є трактування її як “результату практичного пізнання дійсності, що має етнічну (національну) специфіку” [Куликова 2004, с. 31-32]. Оригінальність та неповторність наївних картин світу пояснюються тим фактом, що кожний народ проходить власний історичний шлях розвитку і освоює різні прояви невичерпної дійсності, що оточує людське суспільство.

Під науковою картиною світу, вслід за О.О. Корніловим, розуміємо “всю сукупність наукових знань про світ, вироблену усіма окремими науками на даному етапі розвитку людського суспільства” [Корнілов 2003, с. 9]. Формування наукової картини світу розпочалося значно пізніше, ніж наївної, саме тому останню в сучасній лінгвістиці часто йменують “донауковою”. Натомість, це не означає, що зі створенням власне наукової картини світу наївна припинила своє існування. Матеріал “наївних” анатомії, психології, медицини тощо продовжує використовуватися мовцями і на сучасному етапі розвитку людства, оскільки, по-перше, лише окрема група людей має глибокі знання у певній галузі знань, а по-друге, в багатьох життєвих ситуаціях точність наукових термінів може бути неважливою і навіть недоречною.

Процес формування власне наукового сприйняття дійсності розпочався наприкінці XVII ст. із виникненням математичного природознавства – основи всієї європейської науки. На базі законів механіки І. Ньютона та філософських ідей Р. Декарта було сформовано наукову картину світу для всього природознавства і, на першій стадії, для соціально-гуманітарних наук.

З появою теорії відносності та фізики мікросвіту вчені відмовилися від окремих принципів механічної картини дійсності. Межі відображення буття в свідомості людини суттєво розширилися, у зв'язку з чим постала необхідність у створенні нової загальнонаукової картини світу, над чим працювали науковці різних галузей знань протягом XX ст. і продовжують працювати у XXI ст. [Кохановский 1999, с. 90].

У науковій картині світу Л.В. Яценко пропонує розрізняти загальнонауковий та вузькопрофесійний аспекти. Загальнонаукова картина світу – це “компонент світобачення”, а вузькопрофесійна – є “системою головних принципів і фундаментальних понять кожної галузі знань чи її розділів” [Яценко, 1983 с. 38-39]. В.С. Стьопін звертає увагу на спрямування наук, дані яких формують наукову картину світу, виокремлюючи загальнонауковий та природничо-науковий її види. Перший з них, на його думку, є синтезом досягнень природничих та соціальних наук, а другий – складають результати тільки природничих галузей знань [Степин 1983, с. 81]. Природничо-наукову картину світу утворюють фізична, хімічна, біологічна, астрономічна та інші підпорядковані їй вузько-наукові сфери знань [Корнілов 2003, с. 10].

Наукова та наївна картини світу мають суттєві розбіжності. Вони проявляються в: 1) темпі еволюціонування – наукова картина світу змінюється значно швидше, ніж наївна; 2) ступені етнічної забарвленості – національний колорит у суттєво більшому ступені зачіпає наївну картину світу, наукова ж зазнає його впливу лише у формі вираження; 3) плані змісту

– наукова картина світу не може вийти за межі об’єктивної реальності на відміну від наївної; 4) ступені універсальності – наукова картина світу в плані змісту не залежить від національних традицій, менталітету, моральних цінностей, що характеризують наївне світосприймання, і є універсальною для всіх мовних спільнот; 5) формі вираження – національне оформлення наукової картини світу залежить від наявності відповідної наукової традиції, а якщо така відсутня, відбувається процес запозичення як самої реалії, так і її формального відповідника, пристосованого до норм певної мови; оригінальні наївні картини світу створюються носіями всіх існуючих мов і оформлюються їхніми власними мовними засобами; 6) ступені поширеності на членів певної етнічної групи – матеріал наївної картини світу є доступним для всіх членів національної спільноти, а дані наукового бачення – лише для окремої групи.

Людина орієнтується в навколишньому світі, виявляючи своє ставлення до нього завдяки свідомості, що протягом еволюції під впливом соціальних та історико-культурних факторів зазнав суттєвих змін. Процес розвитку свідомості відбувався в три етапи. Перший етап на ментальному рівні характеризується формуванням найпростіших понять – елементарних атомів когнітивного процесу, що фіксуються в мові за допомогою стилістично нейтральних лексем. На другому етапі відбувається осмислення сформованих понять на основі їх асоціацій, результати яких відбивають образні метафори і фразеологізми. На третьому етапі здійснюється утворення нових понять наївної та наукової сфер на базі асоціативних зіставлень. Образність метафор, утворених на попередньому етапі розвитку свідомості, поступово стирається, і вони починають функціонувати як засоби номінації об’єктів побуту, абстрактних сутностей, проявів емотивно-чуттєвої сфери людини, термінопонять тощо.

Найчастіше процес формування вторинних понять відбувається у зв’язку із необхідністю усвідомлення нової реалії або оцінки вже існуючої. На мовному рівні утворені таким чином смислові гібриди відбиваються за допомогою номінативних метафор та фразеологізмів як репрезентаторів реалій наївної картини світу та термінометафор, необхідних для вербалізації вузькопрофесійних понять.

З метою ілюстрації процесу формування термінів шляхом метафоризації звернемося до відсоматичного матеріалу французької та української мов. Найчастіше в основі метафоричного переносу полягають формальні та функціональні подібності реалій, що усвідомлюються, із вже відомими. Слід зазначити, що формальна схожість технічних реалій із частинами тіла людини є досить умовною. Так, деталі, значення яких увійшли до структури французького концепту із номінатором *nis*, виявляють паралель із відповідною частиною тіла лише у плані їхнього виходу вперед чи назад за межі певної лінії, на якій знаходяться інші елементи конструкції: наприклад, фр. *nez de la vouîte du foyer* ‘виступ топічного порогу’, фр. *nez de l’électrode* ‘кінчик електроду’, фр. *nez du porte-poinçon* ‘хвостовик штапу’, фр. *nez de l’outil* ‘вершина різця’, фр. *nez de la lime* ‘ніс (носик) напилку’, фр. *nez de la broche* ‘передній кінець шпінделя’ та ін. В українській мові доволі рідко відбувається найменування частин пристроїв чи інструментів за допомогою укр. *ніс*. Фактично їхній перелік обмежується передніми частинами транспортних засобів – *ніс корабля, ніс літака* тощо (виключенням є *ніс (носик) напилку*).

Елементи, що отримали номінацію внаслідок їх зіставлення із губами людини, характеризуються максимальною віддаленістю від центру реалій, складовими частинами яких вони є (фр. *lèvre coupante* ‘ріжуча кромка’, фр. *lèvres d’une crevasse* ‘краї тріщини’, фр. *lèvres des pores* ‘стілки пор’) або формою, схожою на зімкнені губи (фр. *lèvre filetée* ‘нарізне з’єднання труб’). В українській мові лексема *губа* також застосовується для відбиття деяких термінологічних значень – тех. ‘кінці кліщів, лещат і т. ін., що служать для захоплення, стискування предметів’ (в даному випадку можна говорити не тільки про схожість цих елементів із губами людини за формою, а й про відповідність характеру руху), географ.

‘поширена назва заток, які глибоко вдаються в суходіл’, військ. розм. ‘приміщення для заарештованих військовослужбовців’.

Значна кількість термінів французької мови включає у своє найменування лексему на позначення рота людини. В основі такого метафоричного переносу полягає схожість за формою: наприклад, фр. *bouche à l'eau* ‘водорозбірна колонка’, іт. *bocca del forno* ‘челюсті печі’, фр. *bouche d'accès* ‘оглядовий отвір’, фр. *bouche d'air* ‘припливний (вентиляційний) отвір’, фр. *bouche d'air frais* ‘сопло первинного повітря’, фр. *bouche d'antenne* ‘розкрив антени’, фр. *bouche d'aspiration*, фр. *bouche d'égout* ‘водостічна вирва’, фр. *bouche de décharge* ‘розвантажувальна горловина бункера’ та ін. В українській мові лексема *рот* та її демінутивні форми не мають термінологічних значень, еквіваленти ж вищенаведених французьких термінів виражаються за допомогою лексем з більшим ступенем абстрактності (*отвір*), чітко вираженою термінологічною основою (*сопло*) або метафорично утворених від ядер інших концептів (до таких слід віднести, наприклад, укр. *шійка* та укр. *дуло*).

Аналітичні конструкції, сформовані за участі фр. *oreille*, що поповнюють площу концепту із номінатором *вухо*, можуть бути пов’язаними із основним значенням цієї лексеми за характеристикою ‘випинання’ (фр. *oreille de plaque* ‘виступ пластини акумулятора’) та наявністю невеликого отвору (фр. *oreille de châssis* ‘вушко опоки’, фр. *oreille de jonction* ‘контактний затискач’, фр. *oreille du conducteur d'alimentation* ‘утримувач живильного дроту). В українській мові лексема *вухо* не має термінологічних значень. Семантика ‘отвір у пристрої, механізмі, в який щось вставляється’ реалізується демінутивною формою укр. *вушко* (наприклад, *вушко сокири*, *вушко штоку*, *вушко ресори*) та лексемами *утримувач*, *затискач* тощо.

У французькій мові також існують демінутивні форми від *oreille* – *oreillette*, що використовується як анатомічний термін у семантиці ‘передсердя, вушко серця’, у кулінарії для позначення виробів із тіста, що мають форму вушок, для найменування подовженої частини шапки, що прикриває вуха; та *orillon*, що інколи застосовується у технічній сфері для відбиття виступів на предметах для зручнішого тримання, підйому чи підвішування. Перша із наведених одиниць, не прижившись у мові у значенні вушка як частини тіла меншого за звичний розмір, зовсім не має семантики, пов’язаної із технічною сферою, друга – маючи досить низьку частотність використання, не вносить значних позитивних змін у семантичне навантаження лексеми *oreille*.

Тільки частину термінологічних компонентів французьких концептів із номінаторами *око* та *щока* можна віднести до таких, що утворилися від соматичних ядерних значень шляхом метафоризації, основаної на формальній схожості їхніх денотатів. Термінологічні конструкції із компонентом *око* у французькій мові часто вживаються для позначення невеличкого отвору у чомусь з метою зазирання чи проходу (фр. *œil du fourneau* ‘вічко печі’, фр. *œil de dôme* ‘отвір у верхній частині куполу’) або закладання чогось (фр. *œil d'articulation* ‘вушко для продівання’, фр. *œil de la filière* ‘філь’єра, волочильне вічко’, фр. *œil de ressort* ‘серга пружини’, фр. *œil de tenon* ‘гніздо під шип’). Також існують пристрої, формально відображені за допомогою фр. *œil*, що сприяють кращому баченню людиною певних зображень (фр. *œil de mouche* ‘лінзовий растр’), розумінню невидимих для ока процесів (фр. *œil magique* ‘індикатор налаштування’) або виконанню функції перетворення чи відбиття світла (фр. *œil électrique* ‘фотоелемент’).

В українській мові лексема *око* не утримує термінологічної семантики. Функція реалізації значень ‘невеличке віконце в чомусь для спостереження’, бот. ‘брунька, яку зрізують для щеплення’, ‘значок на картах, доміно тощо, який визначає їх вартість у грі’ перекладаються на демінутивну форму укр. *вічко*, а ‘одиниця рахунку у спортивних змаганнях та різних іграх’, ‘азартна картярська гра’, ‘опукле зображення літери або іншого знака на друкарській літері’ – на укр. *очко*.

У французькій мові існує демінутивна форма від *œil* – *œillet*, але вона є значно менш

поширеною, ніж укр. *вічко*. Фр. *œillet* не застосовується для позначення ока людини із зменшувально-пестливим нюансом, має суто термінологічне наповнення і використовується у ботаніці (*œillet* ‘гвоздика’, *œillet d'Inde* ‘чорнобривці’) й технічній сфері (*œillet de câble* ‘вушко тросу’, *œillet de raccordement* ‘з’єднувальна серга’, *œillet de suspension* ‘підвісна серга’).

Технічні реалії, що отримали свої найменування від фр. *joue* ‘щока’ виявляють схожість із відповідною частиною тіла за місцем розташування (збоку): наприклад, фр. *joues d'un navire* ‘скули судна’, фр. *joue de vilebrequin* ‘щока колінчастого валу’ тощо. Інколи робиться акцент на здатності приладів утримувати у певному положенні інші деталі конструкції: наприклад, *joue de serrage* ‘затискна колодка, затискна губка’. До концепту із номінатором *щока*, утвореному носіями української мови, найчастіше входять термінологічні вирази, що використовуються для позначення плоских частин пристрою чи механізму із боковим розташуванням (наприклад, укр. *щока електроутримувача*, укр. *щока тисків*, укр. *щока щілини*, укр. *щока лампи*, укр. *щока куліси* та ін.).

Висновки. Результати здійсненого дослідження показали, що метафоризація відіграє роль найефективнішого інструменту з розширення наукової картини світу як для французької, так і для української етнокультур. Цей процес дозволяє носіям економно витратити мовні ресурси, адже базується на застосуванні вже відомого лінгвістичного матеріалу в новому ракурсі, що дозволяє зберігати мовний потенціал для задоволення більш нагальних потреб. Окрім того, метафоризація сприяє міцному ув’язуванню усвідомленого матеріалу в єдину систему, не допускаючи перевантаження пам’яті мовців.

Перепоною у позитивному впливі процесу створення номінативних метафор на стан мови як найдосконалішого засобу спілкування може стати лише перевантаження семантичних парадигм лексем, що здатне викликати непорозуміння мовців. Особливо ця загроза є актуальною для французької мови, оскільки термінологічні значення в ній доволі часто приєднуються до семантичної парадигми лексем, що виконують основну функцію з відбиття у мові поняття про певну частину тіла. В українській мові, завдяки потужнішому словотворчому потенціалу, до вираження термінологічної семантики активно залучаються демінутивні форми.

Література

- Великий* тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2005. – 1728 с. *Колпакова Г.М.* Новый французско-русский политехнический словарь / Г.М. Колпакова. – М. : РУССО, 2006. – 712 с. *Корнилов О.А.* Языковые картины мира как производные национальных менталитетов / О.А. Корнилов ; [2-е изд. испр. и доп.]. – М. : ЧерО, 2003. – 349 с. *Кохановский В.П.* Философия и методология науки : [учеб. для высших учеб. заведений] / В.П. Кохановский. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1999. – 576 с. *Куликова И.С.* Обучающий словарь лингвистических терминов [уч.-метод. комплекс] / И.С. Куликова, Д.В. Салмина. – СПб., М. : Наука, САГА, Совпадение, 2004. – 176 с. *Степин В.С.* Картина мира и ее функции в научном исследовании / В.С. Степин // Научная картина мира. Логико-гносеологический аспект. – К. : Наук. думка, 1983. – 270 с. *Французско-русский* технический словарь / [сост. А. А. Болотин и др.]. – [3-е изд., стереотип.] – М. : РУССО, 1998. – 592 с. *Яценко Л.В.* Картина мира как универсальное средство регуляции / Л.В. Яценко // Научная картина мира как компонент современного мировоззрения [материалы симпозиума]. — М. ; Обнинск, 1983 – с. 38-39.

УДК 811.111-26

ГУДМАНЯН А. Г., КОВТУН О. В.
(Національний авіаційний університет)

ЛІНГВІСТИЧНИЙ І ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИЙ АНАЛІЗ АНГЛІЙСЬКОЇ АВІАЦІЙНОЇ ТЕРМІНОСИСТЕМИ

У статті подано лінгвістичний і перекладознавчий аналіз англійської авіаційної терміносистеми. Проаналізовано шляхи поповнення англійської авіаційної термінології, здійснено її лексико-семантичний і структурний аналіз. Представлено основні способи перекладу авіаційних англійських багатокомпонентних термінів, аббревіатур і скорочень українською та російською мовами.

Ключові слова: термін, англійська авіаційна терміносистема, способи термінотворення, одно- і багатокомпонентні терміни, аббревіатури і скорочення, способи перекладу.